

Η ερωτική ποίηση του Καρλ Μαρξ και ο μοναδικός έρωτας της ζωής του Η βαρόνη Γιοχάνα Βέρθα Ιουλία Τζένη φον Βεσπφάλεν

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Μέρος Β'

Ποίηση Το Δηλητήριο

Πάνω στα χέρια σου αγάπη μου
Που συχνά φιλούσα
Τόσοι και τόσοι δαίμονες προσπάθησαν
Να κλέψουν την ψυχή μου.
Ω, το γλυκό φαρμάκι βρήκε τρόπο
Και μπήκε μέσα στην καρδιά μου
Και τα μάτια μου, που άλλοτε χαιρόντουσαν,
Τώρα βυθιστήκανε στη λύπη.
Το δηλητήριο μου το 'δωσες εσύ,
Γλυκιά μου μάγισσα,
Πάρε λοιπόν το νου και τη ζωή μου,
Και δέξου μέσα σου το κάθε τι δικό μου.
Έτσι θα επουλώσεις τις πληγές
Που το γλυκό σου δηλητήριο άνοιξε.
Μην περιμένεις πια και μη διστάσεις!
Το δηλητήριο κατατρώει τη ζωή μου.

Επιθυμία

«Η γλώσσα σου χει με χίλιους τρόπους
καθώς κυλάνε πάνω της οι λέξεις
Καθώς καταναλώνονται
Κι ύστερα χάνονται για πάντα

Φρόντισε, σε παρακαλώ, να τις μαζέψεις
Και να τις γράψεις σε μικρές περγαμνές
Κι ύστερα σε μένα να τη στείλεις
Που περιμένω τόσο ανυπόμονα»

Η βαρόνη Τζένη φον Βεσπφάλεν, με ρίζες στην υψηλή αριστοκρατία και ο, τέσσερα χρόνια μικρότερός της, σχεδόν άνεργος νεαρός φοιτητής Καρλ Μαρξ, γνωρίζονταν από παιδιά. Η ιστορία τους όμως δεν ήταν ένα ρομαντικό παραμύθι. Οι δυο τους υπέφεραν, εξορίστηκαν, δοκιμάστηκαν σκληρά από τη φτώχεια, τις στερήσεις και την περιπλάνηση, χωρίς ποτέ να χάσει η Τζένη το χιούμορ της και την εμπιστοσύνη της στον Καρλ Μαρξ, αλλά και στην υπόθεση της εργατικής τάξης. Η αδιάλειπτη στήριξη της στο πλευρό του έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ολοκλήρωση του έργου του. Τα σημαντικότερα άρθρα και συγγράμματα του Μαρξ, όπως το «Κεφάλαιο», το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» κ.ά. πέρασαν από τα χέρια της, αφού είχε αναλάβει να καθαρογράψει και να δακτυλογραφή τα δυσανάγνωστα χειρόγραφα του συζύγου της. «[...] φανταζόμουν ότι είχες χάσει το δεξί σου χέρι και, Καρλ, βρισκόμουν σε κατάσταση έξαψης και ευδαιμονίας γι' αυτό. Βλέπεις, θησαυρέ μου, σκεφτόμουν ότι έτσι θα σου ήμουν πλέον απολύτως απαραίτητη, ότι θα με κρατούσες παντοτινά κοντά σου και θα με λάτρευες. Και τότε θα κατέγραφα εγώ για λογαριασμό σου όλες αυτές τις λατρεμένες, ουράνιες ιδέες σου και θα σου ήμουν πραγματικά χρήσιμη».

Πόσο αποδεκτή και αληθοφανής θα γινόταν άραγε μια τόσο ακραία εκδήλωση πίστης, ολοκληρωτικής αφοσίωσης και απέραντης τρυφερότητας, απευθυνόμενη στην αυστηρή βιβλική μορφή ενός θεωρητικού γίγαντα της επανάστασης όπως ο Καρλ Μαρξ; Θα μπορούσε ποτέ – δίχως αυτό να αποτελεί σκάνδαλο – να γίνει πιστευτό ότι

Ο Πωλ Λαφάργκ ήταν Γάλλος επαναστάτης, μαρξιστής, σοσιαλιστής, δημοσιογράφος, κριτικός λογοτεχνίας, πολιτικός συγγραφέας και ακτιβιστής.

ο εισηγητής της πιο επαναστατικής κοσμοθεωρίας στην ιστορία της ανθρωπότητας θα γινόταν αντικείμενο παρόμοιου ερωτικού παραληρήματος, αποδέκτης τέτοιας παράφορης λατρείας; Θα μπορούσε κανείς να φανταστεί τον Μαρξ ως ερωτικό αντικείμενο του πόθου; Κι όμως, η πραγματικότητα παραμένει πεισματικά πιο ευφάνταστη και πιο ανατρεπτική απ' ό,τι συνήθως πιστεύουμε.

Μέσα στον κρότο μιας Ευρώπης που μετασηματίζεται καθώς οι λαοί διεκδικούν καλύτερη ζωή με πολιτικά δικαιώματα, οι επιστολές της Τζένης προς «το μικρό της αγριογούρουνο» ζωντανεύουν την αγάπη της στον σύζυγό της και την πίστη της στην παγκόσμια επανάσταση. Η Τζένη φον Βεσπφάλεν Μαρξ, είναι γυναίκα ανήσυχη, επιστολογραφεί με πάθος, με πνεύμα λαμπρό και εύθυμο.

«Ήταν γιορτή να παίρνεις γράμμα από την Τζένη Μαρξ!» (Πολ Λαφάργκ)

Στις επιστολές ξετυλίγεται ο κοινός βίος τους με τις οικονομικές και οικογενειακές δυσκολίες (πεθαίνουν 4 παιδιά τους λόγω της ανέχειας) καθώς και ο χαρισματικός χαρακτήρας της Τζένης. Πολύτεκνη απελαύνεται από το Παρίσι, συλλαμβάνεται στο Βέλγιο, αδυνατεί να θρέψει τα παιδιά της επειδή περιμένει το μισθό του άνδρα της από τα κείμενά του στη «New York Daily Tribune», εκτελεί χρέη γραμματέως, γράφει στους εκδότες του Μαρξ ή αναφέρεται στις χαρές και τις λύπες της οικογένειας. Οι επιστολές έχουν παραλήπτη εκτός του άνδρα της και τον Φρίντριχ Ένγκελς, τον Γιόζεφ

Βάιντεμαγερ (Πρώσο μαρξιστή δημοσιογράφο που συνεργάστηκε με τον Καρλ στη «Γερμανική Ιδεολογία»), την Μπέρτα Μάρκχαϊμ, τον Λούντβιχ Κούγκελμαν. Ο Μαρξ, ο Ένγκελς και η Τζένη – γραμματέας, συνέθεσαν το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» και το «Κεφάλαιο». Κυοφόρησαν μαζί δηλαδή, ως ομάδα, δύο σπουδαία έργα και γέννησαν τη Μαρξιστική ιδεολογία. Η Τζένη όμως παράλληλα γέννησε και επτά παιδιά, χάνοντας τα τέσσερα, υπήρξε σπουδαία φίλη, στοργική μητέρα, καλή κόρη, ακάματη ακροατής και αιώνια σύζυγος. Έζησε απίστευτες δυσκολίες, κυρίως οικονομικές και προσωπικές, δίπλα στο Μαρξ, χωρίς να τον εγκαταλείψει ποτέ, ούτε αυτόν, ούτε την ιδεολογία που τόσο πίστευε.

Έξυπνη, όμορφη, αγέρωχη, στενά συνδεδεμένη με το έργο του συζύγου της, η Τζένη έζησε μαζί του μια αυθεντική ιστορία αγάπης και μια ζωή γεμάτη περιπέτειες, ταραχώδη και σημαδεμένη από την εξορία και -βεβαίως- τη φτώχεια. Ένα όμορφο γυναικείο πορτρέτο που διαγράφεται πίσω από ένα επίφοβο αντρικό πρόσωπο. Μετά το γάμο η βαρόνη θα ταλαιπωρηθεί αφάνταστα από την οικογενειακή μιζέρια αλλά ποτέ δε θα υποτιμήσει το σύζυγό της. Ο Μαρξ ξεκινά μία ζωή εξορίστου και κατατρεγμένου και τα πρώτα θύματα είναι τα μέλη της οικογένειάς του. Η πρώτη κόρη, η Τζένη έχει γεννηθεί στη Γαλλία. Η Λόρα και ο Εντγκάρ στο Βέλγιο, ενώ στο Λονδίνο θα γεννηθεί ο Χάινριχ Γκουίντο. Η αγαπημένη σύντροφος του Μαρξ, Τζένη, πέθανε το 1881 από καρκίνο στο σκώτι, κάτι που του στοίχισε ανεπανόρθωτα.

Πολύτεκνη απελαύνεται από το Παρίσι, συλλαμβάνεται στο Βέλγιο, αδυνατεί να θρέψει τα παιδιά της επειδή περιμένει το μισθό του άνδρα της από τα κείμενά του στη «New York Daily Tribune», εκτελεί χρέη γραμματέως, γράφει στους εκδότες του Μαρξ ή αναφέρεται στις χαρές και τις λύπες της οικογένειας.